

ONDUIDELIJKHEID OVER STAND VAN ZAKEN PER 1 JANUARI

Nog steeds ongezuiverde lozingen in het buitengebied

Per 1 januari van dit jaar zouden geen ongezuiverde lozingen in het buitengebied meer mogen plaatsvinden. Alle woningen zouden óf aangesloten moeten zijn op het riool, óf over een adequate voorziening (lees: minimaal een septic tank met een inhoud van zes kubieke meter) moeten beschikken. Maar veel gemeenten voldoen nog niet aan die eis. Hoeveel gemeenten precies is niet duidelijk. Dat de regeling niet gehaald zou worden werd in de loop van vorig jaar al duidelijk, maar dat is geen reden voor het Ministerie van VROM om alles maar door de vingers te zien.

In 1997 werd het Lozingenbesluit bodembescherming van kracht, waarin werd gesteld dat alle ongezuiverde lozingen in het buitengebied per 1 januari 2005 verboden zouden worden. Maar hoewel een periode van ruim zeven jaar op het eerste gezicht lang genoeg lijkt om deze lozingen daadwerkelijk te saneren, bleek naarmate de einddatum dichterbij kwam dat veel gemeenten deze datum niet zouden halen. De verwarring werd in september 2004 nog groter toen het Ministerie van VROM met de Handreiking Afvalwater Buitengebied kwam. Velen distilleerden daar de boodschap uit dat het verbod op lozingen per 1 januari jl. niet door zou gaan. Dat was echter niet de bedoeling van de Handreiking (zie ook H₂O nummer 22 van vorig jaar). In de Handreiking stelde VROM dat het Rijk het vrijwel zeker achtte dat de sanering van de buitengebieden niet binnen de gestelde termijn voltooid zou zijn. Van gemeenten wordt nu in ieder geval verwacht dat zij duidelijk maken hoe de ongezuiverde lozingen dan wel worden aangepakt.

Grote verschillen

Een volledig overzicht van hoever de gemeenten zijn met de sanering van de lozingen is niet te geven, maar aan de hand van de gegevens die wel beschikbaar zijn is goed te zien dat sommige gemeenten, al dan niet gestimuleerd door de betreffende provincie, veel meer gedaan hebben dan andere. Zo is in de provincie Gelderland het grootste gedeelte van de gemeenten al klaar met de sanering en de resterende gemeenten hebben in ieder geval al op papier staan hoe de sanering gaat verlopen (zie ook pag. 14). Limburg en Noord-Holland zijn beide niet klaar

per 1 januari, maar verwachten dat dit jaar alsnog alle saneringen gereed komen. In Noord-Holland zijn in principe alle plannen gereed en moet 2005 het jaar van de uitvoering worden. Dat betekent dat 4.500 percelen worden aangesloten op het riool, 6.000 septic tanks worden geplaatst en ruim 2.000 IBA's worden aangelegd.

Limburg streeft ernaar ook voor het einde van dit jaar klaar te zijn. Dat betekent dat nog 1.200 percelen worden aangesloten op riolering en 800 IBA's worden geplaatst. Opvallend hier is dat uiteindelijk meer pan-

den op de riolering worden aangesloten dan oorspronkelijk was verwacht.

De provincie Zuid-Holland verwacht grotere problemen. In november 2004 waren nog ruim 17.000 percelen niet aangesloten op riolering. De provincie wil zich kritisch opstellen als gemeenten om uitstel voor het nemen van maatregelen vragen. De gemeenten moeten niet alleen ontheffing van de zorgplicht aanvragen, maar ook kunnen aantonen dat realisatie écht niet mogelijk was. Inmiddels heeft de provincie ongeveer 1.000 ontheffingen voor het aanleggen van een riool verleend. Hier moet minimaal de bekende septic tank met een inhoud van zes kubieke meter worden aangelegd.

Ook Friesland kent problemen. De kwetsbare gebieden zijn bijna geheel gerioleerd, behalve op ongeveer 400 percelen waar begin dit jaar nog IBA's klasse III worden geplaatst. In de niet-kwetsbare gebieden zijn nog bijna 13.000 percelen niet aangesloten. Wetterskip Fryslân heeft zich de afgelopen jaren ingezet om hier IBA's te (laten) plaatsen. Dat leverde niet veel succes op, omdat gemeenten en landbouworganisaties de kosten voor een IBA te hoog vonden. Om toch enig resultaat te boeken heeft het waterschap voorgesteld 7.000 IBA's te plaatsen en de resterende 6.000 percelen te laten volstaan met een septic tank. De gemeenten mogen

Plaatsing van een IBA in het buitengebied (foto: Grontmij).

dan zelf bepalen waar een IBA en waar een septic tank komt.

In Noord-Brabant moesten alle gemeenten op 1 januari schriftelijk hebben vastgelegd hoe ze de bestaande lozingen gaan aanpakken, of een ontheffing hebben aangevraagd. Eind oktober van dit jaar moeten alle maatregelen ook daadwerkelijk zijn uitgevoerd.

Flevoland neemt een uitzonderingspositie in. De jongste provincie van Nederland krijgt tien jaar de tijd om het buitengebied te saneren. In het gebied moeten in totaal 1.050 IBA's (klasse II) worden aangelegd. Waterschap Zuiderzeeland heeft een overeenkomst met de gemeenten in Flevoland getekend om deze IBA's aan te leggen. Het schap verwacht jaarlijks ongeveer 100 zuiveringen aan te leggen, waardoor het buitengebied pas in 2015 gesaneerd is. Het Ministerie van VROM is met deze regeling akkoord gegaan. Belangrijkste argument daarbij is dat de tariefsverhoging voor de inwoners van Flevoland nu over een langere periode wordt uitgespreid en daardoor acceptabeler is. Overigens worden de IBA's alleen in kwetsbare gebieden aangelegd: voor niet-kwetsbare gebieden voldoen (kleine) septic tanks.

Handhaving

Het handhaven van het verbod op ongezuiverde lozingen vindt op twee niveau's plaats. In de eerste plaats door de waterschappen, die vergunningen voor lozingen moeten verlenen en deze dus ook moeten handhaven. Vanaf 1 januari zouden zij dus op individueel niveau moeten controleren. Nog afgezien van de vraag of daar voldoende mankracht voor is, vinden niet alle waterschappen dat redelijk naar de burgers toe. Zij stellen dat gemeenten in eerste instantie verantwoordelijk zijn voor de rioeringszorg. Er zijn gemeenten die ontheffing voor het aansluiten op het riool voor bepaalde percelen hebben aangevraagd en vervolgens niets meer hebben gedaan. De betreffende perceel-eigenaren hebben geen idee van het feit dat zij vanaf 1 januari in overtreding zijn en dus een boete kunnen krijgen. Sommige waterschappen zijn om die reden huiverig het handhavingsbeleid al te strikt toe te passen.

Gemeenten worden gecontroleerd door de VROM-inspectie. Hoewel de inspectie volgens een woordvoerder van het ministerie niet meteen op Nieuwjaarsdag op de stoep zullen staan, zullen zij wel aan de slag gaan. In het voorjaar zal de inspectie alle gemeenten bezoeken om te kijken hoe de zaken ervoor staan. Afhankelijk daarvan zullen verdere maatregelen worden genomen. ¶

IVW onderzoekt risicovolle overstorten

De Inspectiedienst Verkeer en Waterstaat (IVW) gaat vanaf deze maand onderzoeken hoe het staat met de voortgang van de sanering van de risicovolle riooloverstorten in Nederland. Deze moesten per 1 januari jl. allemaal gesaneerd zijn. De inspectiedienst gaat ervan uit dat de in 2004 gemaakte afspraken met waterkwaliteitsbeheerders rondom de sanering van de overstorten zullen zijn nagekomen.

De laatste stand van zaken rondom de risicovolle riooloverstorten heeft als peildatum 1 mei 2004. Deze cijfers werden enkele maanden geleden bekendgemaakt. Per 1 mei 2004 stonden nog 184 overstorten van de in 2001 samengestelde basislijst als risicovol aangemerkt. In de loop van 2004 stond de aanpak van 85 risicovolle riooloverstorten op het saneringsprogramma, waardoor er op de eerste dag van dit jaar nog 99 niet gesaneerd zouden zijn. Volgens een prognose van de IVW zouden van deze 99 riooloverstorten 70 geen adequate vergunning hebben per 1

januari. Hiervoor geldt wel dat in de meeste gevallen afspraken zijn gemaakt en dat sanering in zicht is. In zeven gevallen bestond op 1 mei 2004 geen zicht op sanering. Bij vijf hiervan waren ook geen tijdelijke maatregelen genomen of gepland. Sinds in 2001 de basislijst van risicovolle riooloverstorten werd samengesteld, zijn er 27 bijgekomen. Volgens de prognose van de IVW zouden 13 van deze overstorten niet gesaneerd zijn op de genoemde datum.

De risicovolle riooloverstorten kwamen in 1998 aan het licht na klachten van veehouders over zieke dieren wegens vervuild water. Na een eerste inspectie in 1999 bleken 438 van de ongeveer 15.000 overstorten in ons land risicovol te zijn voor de dieiergezondheid en 239 voor de volksgezondheid. De Tweede Kamer besloot toen dat deze overstorten uiterlijk op 1 januari 2005 gesaneerd moesten zijn. Als sanering per die datum niet mogelijk was, moest de overstort adequaat vergund zijn op grond van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren. Een adequate vergunning houdt in dat in de vergunning een duidelijk saneringsplan is opgenomen. Tevens moesten voor de betreffende overstort tijdelijke maatregelen zijn getroffen, zoals afhekken. ¶

Gesaneerde overstort in Barneveld. Deze overstort is al in 2003 gesaneerd (foto: Broks-Messelaar Consultancy).

